

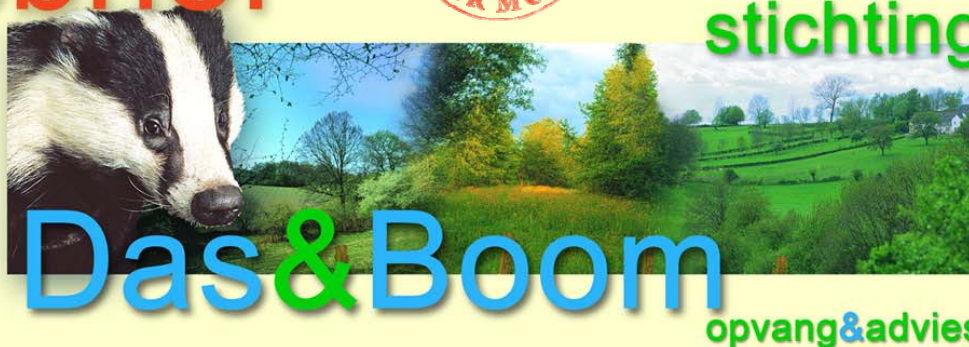
Nieuwsbrief

stichting

2

2008

De Stichting Das&Boom heeft tot doel het bereiken en behouden van een gezonde dassenpopulatie, middels het geven van adviezen inzake het beschermen en behouden van zijn leefmilieu en het opvangen en revalideren van hulpbehoevende dassen.

Dassen zijn beschermd...

Het feit dat dassen in Nederland beschermd zijn, betekent niet dat ze niets meer te vrezen hebben en dassenbeschermers achterover kunnen leunen.

Voortdurend wordt er onder druk van economische belangen door hogere en lagere overheden geknabbeld aan de beschermde status van inheemse diersoorten, zowel in de praktijk als in wet- en regelgeving.

Zo wil bijvoorbeeld het kabinet de natuurwetten sterk vereenvoudigen.

Men stelt, dat met name de Flora-en Faunawet als "erg ingewikkeld" ervaren wordt. Er zal opnieuw gekeken worden of bepaalde diersoorten de huidige wettelijke bescherming "wel echt nodig hebben". Of alleen de bruine kikker en de veldmuis moeten vrezen voor hun toekomst, of dat ook de beschermde status van dassen weer ter discussie wordt gesteld, moet nog blijken.

Lagere overheden moeten in de praktijk soms bij uitbreidingsplannen kiezen tussen de belangen van woningzoekenden en die van "een paar dassen".

Het mag duidelijk zijn dat de Stichting Das&Boom hierbij blijvend alert moet zijn, om alles wat er voor het dier bereikt is te bewaken en te zorgen dat de belangen van dassen op een respectvolle en realistische manier in allerlei uitbreidingsplannen worden ingepast.

Onlangs stond er in een regionaal dagblad, de Gelderlander een nogal suggestief artikel, waarin het nut van allerlei dure faunavoorzieningen ter discussie werd gesteld.

Het nut van dassenvoorzieningen is natuurlijk makkelijk met feitenmateriaal aan te tonen, maar toch wordt voor het publiek de associatie gelegd tussen dassentunnels en geldverspilling.

Het mag duidelijk zijn dat in een land waar vrijwel al het leefgebied van dassen wordt doorsneden, dassentunnels en andere voorzieningen onmisbaar zijn. Zonder tunnels worden veel dassen afgesneden van hun voedselgebieden en kunnen dassenfamilie's elkaar niet meer bereiken.

Maar gelukkig wonen we in een beschaaf land, waar we respect hebben voor kwetsbare diersoorten en waar we dit dus niet willen laten gebeuren.

Das&Boom wil dan ook niet het nut, maar de effectiviteit en staat van onderhoud van dassenvoorzieningen onder de aandacht brengen. Daar valt namelijk veel te verbeteren, zodat dure met belastinggeld gefinancierde voorzieningen ook daadwerkelijk dassenslachtoffers helpen voorkomen. Meer daarover en over andere dassenzaken leest u in deze nieuwsbrief.

'De Das gered'

In het prachtige nieuwe boek van Jaap Dirkmaat, "De Das gered", leest u alles over de das en de inzet van Das&Boom in de afgelopen jaren om de populatie weer op peil te krijgen.

Bestellen?

Even een mailtje naar info@nederlands.cultuurlandschap.nl o.v.v. "lezersaanbieding, de Das gered"

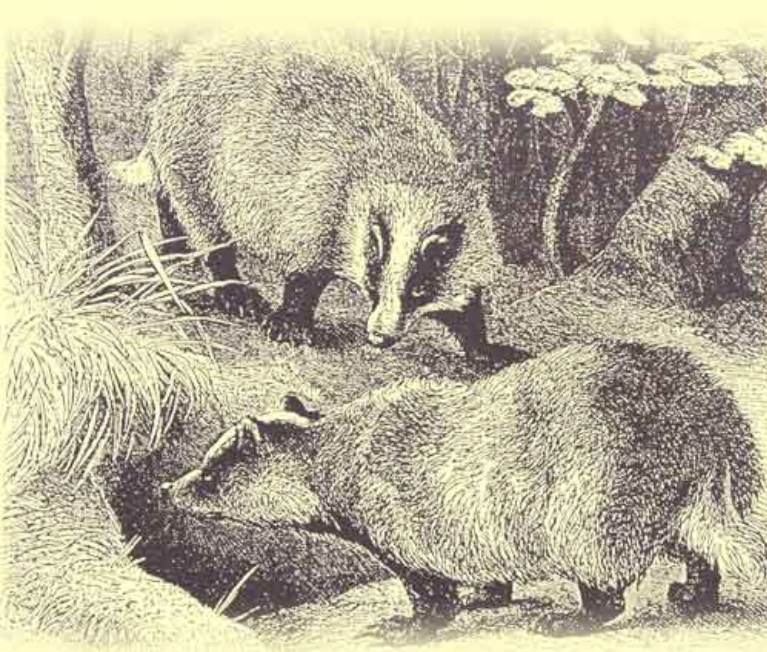
Dirkmaat, Jaap
Pagina's: 132
Formaat: 21 x 22 cm.
Uitvoering:
genaaid, gebonden,
full colour
Jaar: 2006

Prijs 19,95
Ledenprijs 17,95

In dit nummer:

- **De dassenstand in Nederland groeit; vinger aan de pols blijft noodzakelijk**
- **Jaarlijkse dassenslachtoffers in het verkeer**
- **Onderzoek naar de kwaliteit van dassenvoorzieningen bij Rijkswegen; resultaten onthutsend**
- **Vinger aan de pols**
- **Jonge dassen bij Das&Boom**
- **Dassen in Engeland voorlopig veilig, in Wales nog niet**
- **Vergaande bevoegdheden bij vossenjacht bedreiging voor dassen**

De dassenstand in Nederland groeit; vinger aan de pols blijft noodzakelijk

Sinds 1960 wordt de ontwikkeling van de dassenstand in Nederland in de gaten gehouden. Om de zoveel jaar wordt onderzocht hoeveel kilometerhokken bewoond worden door dassen. De laatste keer dat dit onderzoek werd verricht was in 2000.

Om aan de informatiebehoefte van het ministerie van LNV te voorzien heeft Das&Boom in opdracht van de Vereniging voor Zoogdierbescherming en Zoogdierkunde (VZZ) en

met behulp van vele vrijwilligers in 2007 en 2008 die kilometerhokken bezocht waarvan geen recente burchtwaarnemingen (vanaf 2003) bekend waren.

dassenverspreiding in 2000

dassenverspreiding in
2003 - 2008

De resultaten geven aan dat er ten opzichte van 2000 in de meeste dassengebieden een duidelijke toename te zien is in het aantal bewoonde kilometerhokken. Vooral in de provincies Friesland, Drenthe en Overijssel worden de potentiële dassenleefgebieden langzamerhand weer bevolkt door dassen. Ook op de Utrechtse Heuvelrug worden steeds meer gebieden geherkoloniseerd. Op en rondom de Veluwe en in Noord-Brabant treedt er een verdichting op van het dassenleefgebied. Echter in grote delen van de Achterhoek en in Twente wil de ontwikkeling van de dassenstand nog niet echt vlotten. Ook de verbinding tussen Midden- en Zuid Limburg wil maar niet lukken.

Geen appels met peren vergelijken

Er is dus een duidelijke trend te zien. Wel moet opgemerkt worden dat de resultaten van de telling in 2000 en die van 2008 niet op dezelfde wijze verkregen zijn.

- Ten eerste zijn in 2000 alle kilometerhokken, waarvan bekend was dat er zich een dassenburcht in bevond, onderzocht. Het laatste onderzoek geeft de resultaten weer van een langere periode (2003 – 2008). Kilometerhokken met waarnemingen uit 2003, 2004, 2005 of 2006 zijn niet nogmaals bezocht.
- Ten tweede is het onderzoek in 2000 voornamelijk verricht door twee medewerkers van Das&Boom die samen alle burchten hebben bekeken. In de inhaalslag is gebruik gemaakt van vele vrijwilligers die ieder hun eigen interpretatie hebben van wat bewoond is en wat niet. Hierdoor is de kans groot dat er een overschatting is van het aantal (permanent) bewoonde kilometerhokken.

Is de das nu gered?

Is de das nu gered en hoeven we er niet meer naar om te kijken?

Feit is dat het goed gaat met de das. In 2000 werd het aantal dassen geschat op 3350 terwijl er nu ongeveer 5000 rondlopen in Nederland.

Er zijn echter een aantal factoren die gezien de aard van het beestje een negatieve invloed hebben op de verdere ontwikkeling van de dassenstand.

1. Ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied.

De vraag naar nieuwe woonruimte en de toenemende welvaart leidt steeds meer tot confrontaties tussen mens

en dier. De toch al schaarse ruimte in Nederland wordt niet alleen ingenomen door meer huizen, maar ook bedrijventerreinen, golfbanen, bungalowparken, sportvelden en campings schieten als paddestoelen uit de grond.

2. Ontgrondingen

Door de vraag naar bouwmaterialen zijn ontgrondingen voor de winning van zand, grind en klei onontbeerlijk. Vooral in de uiterwaarden van de rivieren, verdwijnen grote stukken foerageergebied. Compensatie van de verloren gegane gebieden vindt moeizaam of helemaal niet plaats.

Vóór de ontgrondingen waren de Kraayenbergse plassen een prachtig dassenleefgebied, nu zijn de meeste burchten verdwenen. Een van de weinig overgebleven dassenburchten in het gebied, 'Dommelsvoort', staat op de nominatie het veld te ruimen voor een nieuw recreatieproject.

3. Toename aantal wegen en auto's

Niet alleen verongelukken per jaar vele honderden dassen op de Nederlandse wegen, door het nog steeds uitbreidende netwerk van wegen wordt er steeds meer van het leefgebied van de das afgesnoept.

In de afgelopen jaren zijn op vele locaties langs en onder wegen dassenvoorzieningen aangelegd die ervoor zouden moeten zorgen dat dassen de wegen zonder gevaar kunnen passeren. Het aantal niet-functionerende voorzieningen is echter nog steeds veel te groot (*zie [Onderzoek naar de kwaliteit van dassenvoorzieningen bij Rijkswegen](#)*).

Voorzieningen met grote mankementen (water in tunnels, gaten in rasters, werkpoorten die niet sluiten) kunnen zelfs **meer** slachtoffers genereren dan dat het geval zou zijn op wegen zonder voorzieningen. (*zie kader hiernaast*).

Ongelukken door voorzieningen met mankementen

Wanneer dassen door bijvoorbeeld gaten in het raster proberen een weg over te steken, komen ze aan de andere kant weer een raster tegen. Ze zitten dan tussen de rasters opgesloten en lopen een grote kans slachtoffer te worden van het verkeer

Het grote probleem van verkeersslachtoffers is, dat niet alleen oude en gebrekkige dieren worden gedood, maar ook kerngezonde veelbelovende jonge dassen. Het gevolg hiervan is dat de populatie een onnatuurlijke opbouw krijgt en voortdurend instabiel is. Indien geslachtsrijpe vrouwtjes het leven laten kan het jaren duren voordat er op een burcht weer reproductie plaatsvindt.

4. Intensivering landbouw

Door de sterk gestegen graanprijzen is het tegenwoordig lucratief om vooral veel (snij)maïs te verbouwen. In dit proces passen geen kleine landschapselementen of singels met overhangende takken, die de boer alleen maar schaduw bezorgt en dus minder opbrengst. Naast de zeer oninteressante aanblik die deze gebieden met monocultuur ons bieden is de biodiversiteit ver te zoeken. Afgezien van de paar weken in augustus/september dat dassen zich te goed kunnen doen aan de maïskolven is er in de rest van het jaar niets te halen voor hen. Tot overmaat van ramp verdwijnen steeds meer veeboeren of blijven koeien steeds vaker op stal. Zo verdwijnen grote arealen weilanden inclusief de regenwormen – het hoofdvoedsel van de das – of zijn de regenwormen voor de das niet meer te vinden doordat een weiland niet meer wordt begraasd.

5. Beheer natuurorganisaties

Men zou denken dat in gebieden van de grote natuurorganisaties het beheer gericht is op een zo groot mogelijke biodiversiteit, waar ook dassen een onderdeel van uitmaken. Helaas krijgen de natuurorganisaties geen subsidie voor het in stand houden van beweide graslanden waar de das zijn voedsel kan

vergaren. In de praktijk betekent dit dat of de veebezetting zo laag is dat het grasland verruigt met pitrus, distels, zuring en witbol, of dat er pas in de zomer voor de eerste keer wordt gemaaid. Ook de voormalige landbouwenclaves midden in de bossen verruigen of worden ingeplant met struweel. Daardoor kunnen jonge dassen in hun eerste kwetsbare maanden daar geen voedsel meer bemachtigen. Die dassen zijn dan afhankelijk van de boerengrond in de omgeving van zo'n natuurreservaat.

Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat dassen op de Veluwe steeds meer zijn aangewezen op de tuinen in de dorpen direct grenzend aan het bosperceel. Indien particulieren hun gronden verkopen aan een natuurorganisatie wordt vaak gedweept met de term "Nieuwe Natuur". In feite betekent dit, dat voor de das waardevol landschap (zoals begraasde weilanden) verloren gaat en wordt omgezet in verschaald en verruigd gebied, waar voor de das en vele andere diersoorten niets meer te halen valt.

6. Stroperij / Vossenjacht

De georganiseerde jacht op dassen is nog steeds niet voorbij. Ook het schieten of vergassen van dassen gebeurt heden ten dage nog steeds. Omdat het niet verboden is vossenburchten uit te graven en het onderscheid tussen dassen- en vossenburchten moeilijk te maken is, zullen er ongetwijfeld dassen slachtoffer worden van deze vorm van jacht op vossen (zie ook : *'Vossenjacht bedreiging voor dassen'*).

© CMJT at www. Ciao.co.uk

Jaarlijkse dassenslachtoffers in het verkeer

Al jaren verzamelt Das&Boom Opvang en Advies gegevens van dassenslachtoffers, waarbij vooral de vindplek van belang is.

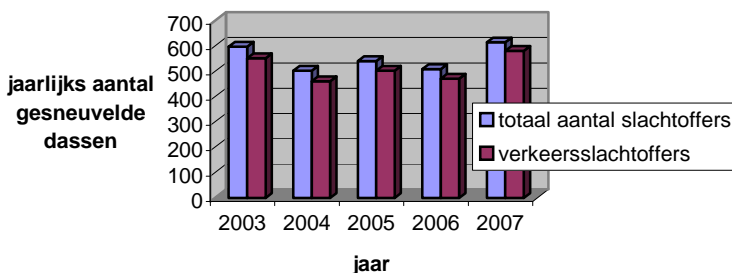
Voor het overgrote deel zijn dit dassen die in het verkeer sneuvelen.

Deze gegevens komen onder andere binnen via particulieren, gemeentes, provincies, Rijkswaterstaat,

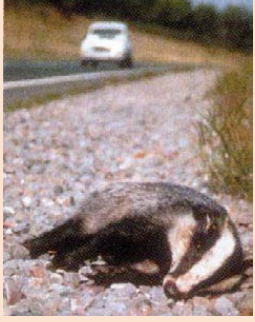
Dierenambulances, jachtopzichters, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en politie.

Deze gegevens vormen een belangrijke basis voor het advieswerk van Das&Boom. We kunnen eruit afleiden,

Geregistreerde dassenslachtoffers per jaar

Meld doodgereden dassen aan Das&Boom

In Nederland zijn op veel plaatsen voorzieningen voor dassen aangebracht om verkeersslachtoffers te voorkomen. Rasters langs wegen en tunnels helpen dassen om veilig te kunnen oversteken. Toch worden er jaarlijks honderden dassen doodgereden. Wanneer ergens een das wordt aangereden, kan er een bestaande voorziening niet (meer) functioneren, of is er wellicht een nieuwe voorziening mogelijk. Daarom is het erg belangrijk, dat iedereen de locatie van doodgereden dassen zo nauwkeurig mogelijk doorgeeft aan Das&Boom. Met die gegevens kunnen we de dassen zo effectief mogelijk beschermen.

**Dus, meld
doodgereden dassen
aan Das&Boom,
024 - 6842294**

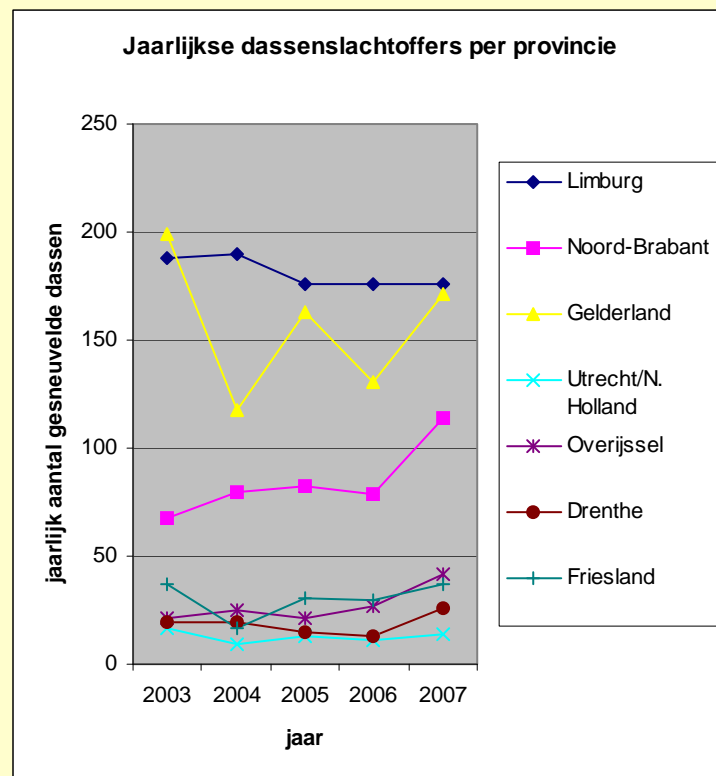
*24 uur per dag, buiten kantooruren
via een antwoordapparaat*

dat bijvoorbeeld een dassenvoorziening niet (meer) functioneert, er op de aanrijdlocatie een voorziening nodig is of dat er sprake zou kunnen zijn van een nieuwe burcht in de omgeving.

Wanneer je de aantallen dassenslachtoffers van de laatste jaren naast elkaar zet, blijkt dit aantal te schommelen rond de 500 en 600 per jaar. Er is geen duidelijk trend te zien.

Er zijn veel verschillende factoren van invloed op deze aantallen, zoals de toenemende verkeersdruk, het toenemend aantal dassen, het al dan niet functioneren van dassenvoorzieningen, verwarring rond het voortbestaan van Das&Boom en bereidheid van het publiek en organisaties om gegevens door te geven. Daarom is het erg moeilijk conclusies te trekken uit deze gegevens.

Wel opvallend is de plotselinge toename van het aantal gemelde verkeersslachtoffers in de provincies Noord-Brabant, Drenthe en Overijssel. Of dit een incident is zal moeten blijken uit de cijfers van dit jaar. In Gelderland wordt de sterke stijging van het aantal meldingen tussen 2006 en 2007 deels veroorzaakt door de komst van het zogenaamde 'Groene Netwerk', een samenwerkingsverband van o.a politie, BOA's en faunabeheerders van onder andere Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Geldersch Landschap. Dit Netwerk zorgt in Noord en Oost Gelderland voor de afhandeling van meldingen van verkeersslachtoffers en geeft deze door aan Das&Boom.

Onderzoek naar de kwaliteit van dassenvoorzieningen bij Rijkswegen: Resultaten onthutsend

In 2001-2002 heeft Das&Boom een onderzoek verricht naar de kwaliteit van de dassenvoorzieningen langs en onder rijkswegen, provinciale wegen en gemeentelijke wegen. De resultaten waren bedroevend: bijna de helft van de 630 onderzochte voorzieningen vertoonde gebreken. Procentueel waren de meeste mankementen te vinden bij de rijkswegen (58%).

De rapportage is toentertijd aangeboden aan de toenmalige minister van Rijkswaterstaat, mevrouw Netelenbos, met het verzoek om alle problemen op te lossen. Als reactie gaf zij aan dat zij er voor zou gaan zorgen dat zolang zij minister was er geen enkele tunnel meer onder water zou staan.

Zes jaar na dato vond Das&Boom het weer eens tijd om te onderzoeken of Rijkswaterstaat de toen aangegeven problemen serieus heeft genomen en uit de gemaakte fouten lering heeft getrokken.

In het nieuwe onderzoek zijn door middel van een steekproef een aantal dassenvoorzieningen langs en onder rijkswegen onderzocht op passeerbaarheid voor dassen en overige mankementen. Ook zijn dassenvoorzieningen onderzocht die na het onderzoek van 2001/2002 zijn aangelegd.

Bruikbaarheid onderzochte dassenvoorzieningen

(aantal onderzochte voorzieningen = 100)

Resultaten onderzoek bij bestaande voorzieningen

Uit de steekproef kwam naar voren, dat 60% van de onderzochte voorzieningen, die in 2002 ook zijn onderzocht, mankementen vertoonden. In 2002 was 75% van de onderzochte voorzieningen niet in orde. Das&Boom heeft echter sterk de indruk, dat de geconstateerde verbeteringen niet te maken hebben met herstelwerkzaamheden maar meer met de fluctuatie in de grondwaterstand en/of het tijdstip van inspectie.

Met uitzondering van een aantal dassentunnels in de districten van Rijkswaterstaat ten zuiden van Roermond (dienstkringen St.Joost) en district Arnhem-Nijmegen, zijn er geen aanwijzingen dat Rijkswaterstaat de problematiek van de "natte" dassentunnels heeft aangepakt.

Dassen gebruiken 93% van wèl passeerbare tunnels

Al met al een trieste constatering, zeker gezien het feit dat dassen de voorzieningen wel degelijk gebruiken indien deze wel passeerbaar zijn. In het onderzoek kwam naar voren dat minimaal 93% van de passeerbare tunnels in een dassenleefgebied zichtbaar gebruikt werden door dassen. Deze tunnels vormen vaak de enige verbinding tussen foerageergebied en woonplek

Mankementen

Het repareren van mankementen gaat vaak erg stroef.

Zo gaf Das&Boom bijvoorbeeld in april 2007 aan Rijkswaterstaat directie Noord-Brabant een aantal geconstateerde mankementen door. Tijdens een inspectie precies een jaar later waren dezelfde mankementen nog steeds aanwezig. Er was niets mee gedaan.

van de dassen en maken de noodzakelijke uitwisseling mogelijk met andere dassenpopulaties.

Nieuwe voorzieningen

Voorzieningen die niet werken, worden dus niet of nauwelijks aangepakt.

Wat nog veel erger is, is dat bij voorzieningen die recent zijn aangelegd nog steeds veel fouten worden gemaakt, waardoor de voorzieningen niet of niet goed functioneren.

Ongeveer de helft van de onderzochte nieuwe voorzieningen (aangelegd na 2001) toonden één of meerdere mankementen en één derde van de voorzieningen was niet passeerbaar.

Onbegrijpelijk, daar Rijkswaterstaat in de loop der jaren meerdere handleidingen voor faunavoorzieningen heeft gepubliceerd.

Wellicht heeft het te maken met de manier waarop met het zogenaamde 'innovatieve bestek' wordt omgesprongen. Op verschillende manieren wordt daarmee het wiel weer opnieuw uitgevonden.

Bruikbaarheid nieuwe dassenvoorzieningen

(aantal onderzochte voorzieningen = 90)

Het schrijnendste voorbeeld is ongetwijfeld de problematiek rondom de voorzieningen van de A73-zuid. Naast het feit dat vele tunnels onder water stonden, zijn er veel 'beginnersfouten' gemaakt met betrekking tot rasters die niet goed aansloten en werkpoorten die niet goed konden sluiten.

Zoals zo vaak vormen de faunavoorzieningen weer de sluitpost.

Hoe nu verder?

In 2002 is het rapport over de kwaliteit van dassenvoorzieningen door Das&Boom aangeboden aan de verantwoordelijke minister, aan de Tweede Kamer en aan RWS. Het werd vriendelijk in ontvangst genomen, er werd beterschap beloofd en er gebeurde vervolgens niets.

Soms lijkt het of Das&Boom de enige is die mankementen aan dassenvoorzieningen constateert, of in ieder geval de enige die het probleem serieus neemt.

Das&Boom vraagt zich serieus af, hoe dit patroon te doorbreken is, om te voorkomen dat over een aantal jaar niet weer een rapport verschijnt met dezelfde conclusies als hierboven.

Een paar voorbeelden:

De kans dat dassen deze tunnel onder de A73 vinden is nog kleiner dan dat u hem kunt vinden.

Een dassentunnel onder de A50, die fungeert als waterafvoer

Bij deze nieuw aangelegde ecoduiker onder de A73 kunnen dassen en andere dieren zo langs het raster de weg op lopen

Voorzieningen worden soms ook bewust gesaboteerd, zoals deze dassentunnel onder de A50, die vakkundig door een boer is dichtgemaakt

Zo kan het ook; twee mooie dassenwissels naar een tunnel onder de A2

Vinger aan de pols

In Nederland worden vrijwel alle leefgebieden van dassen doorsneden door talloze wegen. Er zijn inmiddels honderden voorzieningen aangelegd, om dassen veilig deze wegen te kunnen laten passeren. Regelmatig controleren medewerkers van Das&Boom voorzieningen.

Het komt zelden voor dat na zo'n dagje veldwerk Das&Boom geen feiten constateren die nopen tot verdere actie; zo'n inspectieronde levert meestal behoorlijk wat huiswerk op.

Hieronder een greep uit een aantal burchtverstoringen die het laatste halfjaar geconstateerd zijn:

Na een dag controles van faunavorzieningen werd nog snel even een bezoekje gebracht aan een bewoonde burcht op het toekomstig bedrijventerrein van Haps (gemeente Cuijk). Veel leven zat er niet meer op aangezien de eigenaar van de steilrand, waar de burcht zich bevond, met een shovel de stortbergen had verwijderd en de holen dichtgemaakt. Blijkbaar dacht hij dat zonder dassen zijn grond interessanter zou zijn voor de verkoop aan de projectontwikkelaar. In ieder geval is de bewuste man op de bon gezet door de politie.

De holen zijn door Das&Boom zo goed als het kon weer open gemaakt, maar tot op heden is er geen dassenactiviteit meer geconstateerd.

Tijdens de inventarisatie van dassenburchten in verband met de landelijke inhaalslag (zie ook deze nieuwsbrief) in het voorjaar van 2008 werden op een aantal burchten feiten geconstateerd die in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Het heeft door de geringe mankracht bij de handhavers niet altijd zin om de verstoringen aan hen door te geven maar de burchtverstoring die werd geconstateerd in het Limburgse Holset (gemeente Vaals) was zo groot dat deze werd gemeld bij de Algemene Inspectie Dienst. De gehele steilrand waarin de burcht zich bevindt is ontdaan van haar struiken en bomen. Bovendien zijn delen van de steilrand afgegraven. Voorwaar een ernstige overtreding van de Flora- en faunawet. Helaas heeft de AID geen onderzoek ingesteld.

Op 21 april 2008 heeft een medewerker van Das&Boom op verzoek van de politie (Regionaal Milieuteam Brabant Noord) een dassenburcht bezocht in de Maashorst (gemeente Bernheze). Op delen van de burcht werd geconstateerd dat er bomen waren geveld. De medewerker van Das&Boom is als deskundige gehoord door de politie. Er is proces verbaal opgemaakt.

Door een natuurbeschermer werd Das&Boom in juni 2008 gewezen op het feit dat er tijdens een ontgroning in de Ossenwaard een dassenburcht gedeeltelijk vernield werd. Na contacten met de politie (Regionaal Milieuteam Gelderland Zuid en Midden) werd besloten om niet strafrechtelijk op te treden maar om te zorgen dat de burcht in de verdere ontgroningen werd ontzien en gecompenseerd. Aangezien nog twee burchten in het te ontgronden gebied liggen is waakzaamheid geboden.

Sinds de aanleg van de A73-zuid gerealiseerd is schieten in Roermond de bedrijventerreinen naast deze weg als paddestoelen uit de grond. Dat dassenburchten daarbij niet worden ontzien wordt bewezen door het feit dat een complete dassenburcht onder het asfalt van een nieuwe verbindingsweg is verdwenen. Door het ministerie van LNV was een ontheffing verleend voor het verstoren van deze dassenburcht. De vernieling is in april 2008 gemeld bij de politie (Regionaal Milieuteam Limburg-Noord). Het onderzoek loopt nog.

Soms worden burchtverstoringen ook per e-mail naar Das&Boom verzonden. Het hangt dan van de verzender in kwestie af of Das&Boom zonder zelf ter plekke te zijn geweest aangifte doet. In augustus 2008 kreeg Das&Boom van een natuurbeschermer een e-mail waarbij aangegeven werd dat iemand met een graafmachine de weilandholen inclusief burcht in het gebied Speuld (gemeente Ermelo) had verwijderd. In dit geval werd de politie (Regionaal milieuteam Gelderland Noord) door Das&Boom ingeschakeld. De politie

constateerde inderdaad een vernietiging van een deel van de dassenburcht. Het onderzoek is nog niet afgerond.

Vergaande bevoegdheden bij vossenjacht bedreiging voor dassen

Sinds de invoering van de Flora&Faunawet in april 2002 is er onder druk van boeren en jagers behoorlijk geknabbeld aan de toen beschermde status van de vos.

Sinds 2003 staat de vos weer op een landelijk vrijstellingslijst, omdat de meerderheid van de Tweede Kamer toen oordeelde, dat “de vos een bedreiging vormt voor weidevogels en andere kwetsbare fauna” (Art 2 van het Besluit Beheer en Schadebestrijding Dieren). In Artikel 1 van de Regeling Besluit Beheer en Schadebestrijding Dieren wordt bepaald, dat in dit geval vossen mogen worden gedood, gevangen en verwond en dat hun voortplantingsplaatsen (burchten) mogen worden beschadigd en vernield. Ook honden mogen de burchten worden ingestuurd.

De in deze vrijstelling dus toegestane vorm van jacht op vossen, namelijk het vernielen of uitgraven van burchten, vormt een ernstige bedreiging voor dassen.

Dassen en vossen maken namelijk regelmatig gebruik van dezelfde burchten.

In de Flora en Faunawet heeft de das een beschermde status en staat in de bijbehorende bijlage in tabel 3 (behorende bij artikel 75), wat betekent, dat de das en ook zijn burcht en directe leefomgeving streng beschermd zijn.

Beschermde dieren mogen niet worden gedood, gevangen of verontrust en het is niet toegestaan hun directe leefomgeving te beschadigen, vernielen of verstoren.

Das&Boom heeft een definitie ontwikkeld van een ‘voortplantings - of vaste rust- of verblijfplaats van een das. Bij het al dan niet verlenen van ontheffingen voor verstorende activiteiten in de buurt van dassenburchten wordt vaak gebruik gemaakt van deze definitie. In zo'n ontheffing wordt zo'n verblijfplaats gedefinieerd als een dassenburcht, wanneer die tekenen draagt van recent gebruik door een das of een onbewoonde dassenburcht die tot maximaal vijf jaar geleden door een deskundige als bewoond is vastgesteld, indien de onbewoonde dassenburcht binnen een bestaand territorium is gelegen.

Dassenburcht of vossenburcht ?

Strikt beschermd of vogelvrij ?

Met rust laten of vernielen ?

Door die vage grens tussen "vossenburcht" en "dassenburcht" is het zeer wel mogelijk dat met het vernielen van een burcht de Flora en Faunawet wordt overtreden en beschermde dassen hiervan het slachtoffer worden.

Das&Boom heeft er dan ook bij het Ministerie van LNV op aangedrongen deze vrijstelling voor het vernielen van vossenburchten in te trekken, omdat een onderscheid tussen vossen- en dassenburchten moeilijk is vast te stellen en het betreden, laat staan vernielen van dassenburchten verboden is.

Hulp en opvang

Jonge dassen bij Das&Boom

Dassen zijn dieren met vaste gewoontes; ze belopen vaste paden, hebben een vaste woonplek en krijgen ook op een vaste tijd in het jaar jongen. Tussen half januari en maart worden de meeste jonge dassen geboren, met een duidelijke piek in februari.

De eerste twee maanden blijven die jonge dassen onder de grond en zijn ze totaal afhankelijk van de moederdas.

Wanneer in die periode een zogende moederdas wordt

Das&Boom helpt dassen in nood

Al 25 jaar helpt Das&Boom dassen in nood. Verkeersslachtoffers, verweesde jonge dassen en verzwakte dieren kunnen rekenen op de hulp van Das&Boom. De allereerste hulp ter plaatse ligt tegenwoordig bij de plaatselijke dierenhulporganisaties, zoals dierenambulances. Das&Boom verzorgt daarna de opvang en revalidatie van gewonde dieren en brengt jonge dassen groot. Deze dieren worden daarna op zorgvuldig uitgekozen locaties uitgezet, vaak via uitzetrennen. Das&Boom is via een voice respons systeem 24 uur per dag bereikbaar voor advies over hulp aan dassen en indien nodig de coördinatie van de hulpverlening.

024 6842294

[Meer info](#)

doodgereden zijn haar jongen reddeloos verloren. Ze zijn dan nog te jong om zelf naar boven te komen.

Eventuele reddingsacties zijn zinloos en zouden bovendien een onacceptabele verstoring van een dassenburcht met zich meebrengen.

Maar vanaf circa half april zijn de jonge dassen meestal al een aantal malen met de moederdas mee naar buiten geweest. Wanneer de moederdas dan niet meer terugkomt, gaan ze na een paar dagen zelf naar buiten.

Dat was vroeger voor Das&Boom dan ook de periode, waarin die moederloos achtergebleven jonge dassen op de burcht gevangen werden. Bij Das&Boom in Beek-Ubbergen werden ze grootgebracht en op strategische plekken weer uitgezet. Das&Boom kon beschikken over circa 25 uitzetrennen verdeeld over het land en nieuwe dassen waren welkom bij organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

Jonge dassen werden dus behalve om ethische redenen zeker ook om ecologische redenen opgevangen.

Nu de populatie gegroeid is en het herintroductieproject van Das&Boom in 2000 is gestopt, is die ecologische noodzaak om jonge dassen op te vangen komen te vervallen.

Wanneer tegenwoordig hulpbehoevende dassen bij Das&Boom gemeld worden, proberen we nog steeds deze dieren te helpen, maar niet alleen maar door ze op te vangen. Tegenwoordig is het meer maatwerk, waarbij opvang slechts één van de mogelijkheden is om de dieren te helpen.

Wanneer hulpbehoevend ?

Dassen leiden een verborgen bestaan, veel mensen hebben dan ook nog nooit een das gezien in de natuur. In normale situaties verdwijnen dassen zodra ze mensen horen of ruiken. Dat doen ze lang voordat ze zelf gezien zouden kunnen worden.

Wanneer een volwassen das verzwakt of gewond is, kan hij zich minder snel uit de voeten maken en kan zodoende wel door mensen gezien worden. Jonge dassen gedragen zich vaak minder schuw dan volwassen dieren, zeker als er geen oudere dassen in de buurt zijn. Toch is niet elke jonge das die zich overdag laat zien meteen hulpbehoevend.

Bij meldingen van jonge dassen die op ongebruikelijke plekken rondscharrelen, zijn we terughoudend en adviseren meestal om zo'n dier een tijdje onopvallend in de gaten te houden. Meestal is zo'n dasje één nacht later weer verdwenen. Soms echter verdwalen overmoedige jonge dassen en hebben dan even hulp nodig om hun kraamburcht weer terug te vinden.

Jonge das, gevonden op 15 maart 2006, bij de dierenarts

Verdwaalde jonge das

In mei dit jaar melde de Dierenambulance Nijmegen bij Das&Boom dat er 's middags een jonge das rondliep in tuinen in Overasselt.

Het dasje bleek die middag al in meerdere tuinen te zijn gesignaleerd.

Uit de database van dassenburchten van Das&Boom bleek, dat er een paar honderd meter ten zuiden van Overasselt een kraamburcht ligt. Het was dan ook zeer aannemelijk, dat het dasje hiervan afkomstig was. Het dasje maakte een kwieke indruk en er waren geen meldingen bekend van een doodgereden moederdas.

We besloten een poging te wagen het dasje terug te brengen naar de kraamburcht.

De melder had het dasje niet aangeraakt, omdat die venijnig van zich afbeet. Een mensenlucht meenemen naar huis wordt door moederdas waarschijnlijk niet zo gewaardeerd en zou wellicht een hereniging in de weg kunnen staan.

De jonge das is naar de kraamburcht gebracht in een vangkrat met gras uit de omgeving en zonder het verder aan te raken. Op zo'n dertig meter verwijderd van de burcht zat het dasje een paar minuten om zich heen te 'kijken'. daarna liep het doelbewust via een van de wissels in het hoge gras richting de burcht en verdween tussen de brandnetels

Bijvoeren op de burcht

Wanneer een moederdas is doodgereden en de locatie van de kraamburcht bekend is, kunnen de jonge dasjes geholpen worden door ze bij te voeren op de burcht. Daarmee krijgen de dieren op een heel terughoudende manier precies die hulp, die ze nodig hebben om te kunnen overleven. Ze kunnen dan zonder dat ze gevaar lopen te verhongeren hun foerageertechnieken zelf ontwikkelen, blijven in hun eigen omgeving en zien (horen en ruiken) vrijwel niets van de mensen die hun helpen.

Dit bijvoeren is zinvol vanaf eind april tot en met juni.

Daarna zijn ze meestal zover ontwikkeld, dat ze zich zelf kunnen redden.

Das&Boom heeft samen met de Dassenwerkgroep Brabant een uitgebreid protocol beschikbaar om zo'n bijvoeractie zo goed mogelijk te kunnen laten verlopen.

Verstoten jonge dassen

Het komt voor, dat een jong dasje bewust door de moederdas verstoten wordt of in de steek wordt gelaten, wanneer die aanvoelt, dat het dier niet in orde is.

Zo'n afwijking is voor mensen lang niet altijd meteen duidelijk te zien.

Als zo'n verstoten dasje wordt opgenomen, blijkt soms pas na langere tijd dat er iets mis is. In veel gevallen heeft zo'n dier met dat mankement geen overlevingskansen in de natuur. Er zit dan meestal niets

anders op dan het dasje alsnog te laten inslapen.

Dassen zijn sociale dieren

Soms komt er een jonge das vroeg (in maart, begin april) in het seizoen binnen bij Das&Boom. Wanneer zo'n dasje alleen in de opvang zit, mist hij een zeer belangrijk stuk in zijn sociale ontwikkeling. Interacties met soortgenoten zijn erg belangrijk, maar helaas niet altijd beschikbaar. Net als eten en drinken is gezelschap voor zo'n dasje van levensbelang. Bij gebrek aan jonge dassen

*Jonge dassen
in de opvang
bij Das&Boom*

vervullen verzorgers dan die rol. Zodra er een tweede jonge das binnenkomt wordt dat contact met mensen zo snel mogelijk weer geminimaliseerd. Gedurende de maanden in een uitzetren verwilderen jonge dassen bijna altijd voldoende, zodat ze toch succesvol kunnen integreren in de dassenmaatschappij.

In april 2007 werd bij Roermond een jong dasje aangetroffen op een parkeerterrein. Het diertje bleek in een redelijk goede conditie en is opgenomen bij Das&Boom. Jammer genoeg heeft dit dasje tot eind mei moeten wachten op een lotgenootje. In die tussentijd zat ze alleen in de opvang. Omdat dassen sociale dieren zijn, zijn sociale contacten voor hen van levensbelang. Bij gebrek aan dassen zit er niets anders op dan dat verzorgers deze rol tijdelijk vervullen. Er is geprobeerd een uitwisseling te organiseren met een opvang in België, waar ook een jonge das alleen zat. Hoewel het ministerie van LNV behulpzaam was om hiervoor de benodigde ontheffingen af te geven, duurde de hele procedure te lang.

In augustus zijn de beide jonge dassen samen uitgezet in een uitzetren in een natuurgebied van Natuurmonumenten bij Winterswijk. De vrijwilligers van Natuurmonumenten hebben de jonge dassen na het uitzetten niet meer boven de grond gezien. Toen de dieren uiteindelijk eind dat jaar de vrijheid kregen, was er dan ook weinig reden tot ongerustheid over het slagen van deze uitzetting.

Eind maart van het volgende jaar dook de jonge das uit Roermond echter plotseling op in het centrum van Winterswijk. Medewerkers van Natuurmonumenten hebben haar teruggebracht naar haar uitzetren, maar toen ze een paar dagen later weer in het dorp werd gesignaleerd werd besloten haar weer op te nemen in de opvang.

Ze bleek in goede conditie, had zich dus goed zelfstandig weten te redden, maar bleek niet bang voor mensen. Omdat weer uitzetten niet wenselijk was, heeft Das&Boom voor haar een goede plek gevonden in dierentuin Planckendael in België.

Van de honderden jonge dassen die Das&Boom heeft uitgezet, was dit de enige die het in de natuur niet heeft weten te redden.

*Jonge das uit Roermond
in de opvang van
Das&Boom, samen met
een tweede verweesde
ionae das in juni 2007*

Een jaar later, na haar omzwervingen bij Winterswijk, maakt de das uit Roermond kennis met de verzorgers van de dierentuin in Planckendaal

Buitenland

Dassen in Engeland voorlopig veilig, in Wales nog niet

"The Cull"

Het Engelse ministerie van Landbouw (Defra), twijfelt nog steeds of ze dassen gaan strikken, vergassen, doodschieten of wellicht toch maar met rust laten.

De das wordt beschuldigd van de verspreiding van Runder Tuberculose, een gevreesde veeziekte, die momenteel alleen in Ierland en Groot-Britannië voorkomt.

In de vorige nieuwsbrief hebben we melding gemaakt van alarmerende ontwikkelingen in Wales voor de dassenpopulatie. Alle media in Engeland maken melding van de aanstaande 'Cull' in Wales:

"Badgers are to be culled in Wales" (BBC);
"Badgers are to be slaughtered in Wales" (Western Mail);
"Badgers must die" (The Times);
"Badgers will be killed" (Press Association); and
"Target badger cull go-ahead" (Farmer's Guardian).

Op 30 maart 2008 had het 'National Assembly for Wales' een voorstel ingediend om dassen te doden in de strijd tegen Runder TB. Op nog nader aan te geven locaties (TB hotspots) zou een minimaal vier jaar durend experiment worden uitgevoerd, waarbij alle dassen in die gebieden gedood zouden worden.

Halverwege juni echter kwam het bericht, dat de uitspraken van de verantwoordelijk minister, Elin Jones, 'verkeerd waren geïnterpreteerd'. Haar uitspraken waren, volgens het ministerie van Landbouw van Wales, slechts een stap in het afwegingsproces van de aanpak van Runder TB in Wales. Dat had iedereen dus verkeerd begrepen.

Nadat het Badger Trust aankondigde gerechtelijk stappen te ondernemen, bevestigde het ministerie van Landbouw van Wales, dat de beslissing om dassen uit te roeien nog niet was gemaakt.

Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

In juli dit jaar had het Badger Trust er nog vertrouwen in dat het in Wales uiteindelijk niet tot een uitroeiing zou komen. "Gaandeweg het afwegingproces zal men er in de komende maanden achterkomen dat zo'n Cull immoreel is, praktisch onuitvoerbaar, veel te duur en niet effectief".

Inmiddels wordt echter steeds duidelijker, dat er geen sprake is van een open discussie over dit onderwerp.

Het ministerie van landbouw van Wales heeft besloten organen in het leven geroepen, om de eventuele uitroeiing van dassen in Wales te plannen.

De overkoepelende dassenorganisatie in Wales, het 'Badger Trust Cymru', heeft, in het kader van de wet openbaarheid van bestuur, het ministerie van Landbouw in Wales verzocht informatie te vertrekken over deze besloten organen en de notulen van de gehouden vergaderingen openbaar te maken.

Op 19 september is de wettelijke deadline voor het verstrekken van deze gegevens overschreden; het ministerie weigert dus deze informatie te verstrekken.

Ondertussen probeert men de dassenclub te criminaliseren door te suggereren dat demonstraties tegen de voorgenomen uitroeiing van dassen hebben geleid tot 'onwettige acties' en 'materiële schade' en 'criminele activiteiten jegens derden'.

Het Badger Trust Cymru eist van Elin Jones excuses voor deze beschuldigingen.

Het vermoeden bestaat dat de geheime organen, die zich bezig houden met de dassenproblematiek, voornamelijk bestaan uit voorstanders van de cull. Die zijn niet gebaad bij openheid, omdat de argumenten vóór de uitroeiing in een openbare discussie natuurlijk snel door de mand zullen vallen. Onder het mom dat openbaarheid gevaar zou opleveren voor betrokkenen, houdt men de zaak geheim.

Een zeer kwalijke ontwikkeling.

Staatssecretaris Hilary Benn zegt nee tegen uitroeiing van dassen:

In Engeland is dreiging van uitroeiing van dassen voorlopig van de baan.

Op 7 juli is bekend geworden, dat Hilary Benn, staatssecretaris van het Engelse ministerie van Milieu, het Lagerhuis heeft meegedeeld, dat "zelfs grootschalige uitgevoerde uitroeiing van dassen slechts marginale effecten zouden hebben op de verspreiding van Runder TB en dat een langdurige uitroeiing over nog grotere gebieden misschien zou kunnen werken, maar misschien ook niet". Hij concludeerde, "dat het niet verstandig zou zijn dat risico te lopen".

De nadruk zal nu komen te liggen op vaccineren van vee tegen TB.

Staatssecretaris van ministerie van Milieu in Engeland, Hilary Benn

Links naar meer informatie:

Veel achtergrondinformatie over Runder TB en dassen vindt u op de website van de Dassenwerkgroep Brabant:

Alles over de strijd van de Badger Trust tegen "the Cull"

Hij neemt hiermee de aanbevelingen over van het wetenschappelijk adviesorgaan van de regering, het ISG, dat medio 2007 concludeerde dat Runder TB alleen terug te dringen is door een verbetering van de controle op het vervoeren van vee en dat een voorgestelde "Cull" de kansen op besmetting alleen maar zou vergroten.

Boeren in Engeland woedend.

Het Badger Trust is blij met dit standpunt, zeker gezien de enorme druk vanuit de boerenorganisaties om anders te beslissen.

Uit die hoek komen nu allerlei dreigementen, variërend van een stopzetten van elk overleg met de overheid tot het recht in eigen hand nemen en zelf dassen te gaan doden. Er zijn sterke aanwijzingen dat dat laatste dreigement al in de praktijk wordt gebracht.

Plaatselijke dassenclubs is gevraagd goed op te letten in het veld en bewijzen voor bovengenoemde praktijken onmiddellijk aan te geven bij de politie.

Het overgrote deel van de publieke opinie blijft sterk gekant tegen het doden van dassen en zou zelfs kunnen groeien, wanneer het illegaal doden van dassen door boeren zou toenemen.

Deze slag is dus voorlopig gewonnen voor de dassen, maar de strijd is nog lang niet gestreden. De conservatieve vleugel van het Engelse parlement is namelijk niet blij met de beslissing van Benn. Als zij bij volgende verkiezingen zouden winnen, zal deze beslissing ongetwijfeld opnieuw ter discussie staan.

Voorlopig is de directe dreiging voor de dassen in Groot-Brittannië dus even van de baan.

